

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ - ENEMY

Σκηνοθεσία: Ντενίς Βιλνέβ

Σενάριο: Χαβιέρ Γκουγιόν (από μυθιστόρημα του Ζοζέ Σαραμάνγκου)

Ηθοποιοί: Τζέικ Τζίλενχαλ, Μελανί Λοράν, Ιζαμπέλα Ροσελίνι, Σάρα Γκέιντον.

Χώρα: Καναδάς (Έγχρωμη)

Διάρκεια: 90΄

Πρώτη προβολή: Ώρα 6.00 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Τρίτη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις:

- Canadian Cinema Editors Awards 2014, Βραβείο Μοντάζ στον Matthew Hannam
- Βραβεία Genie 2014
- * Φωτογραφίας στον Nicolas Bolduc
- * Σκηνοθεσίας στον Denis Villeneuve
- * Μοντάζ στον Matthew Hannam
- * Μουσικής στους Danny Bensie και Saunderson
- * Β' Γυναίκειου Ρόλου στην Sarah Gadon
- Sitges - Catalan International Film Festival 2013, Μέγα Βραβείο για Ευρωπαϊκή Ταινία Φαντασίας
- Πολλές Υποψηφιότητες

Ο Άνταμ Μπελ είναι ένας πανεπιστημιακός καθηγητής Ιστορίας, ο οποίος ζει μια συμβατική, ρουτι-

νιάρικη ζωή με τη σύντροφό του Μέρι. Παρακολουθώντας μια ταινία, εντοπίζει έναν ηθοποιό ο οποίος μοιάζει με πιστό αντίγραφό του, οπότε αποφασίζει να τον βρει και να τον συναντήσει.

Καφκική και βαθιά αλληγορική μεταφορά ενός μυθιστορήματος του Ζοζέ Σαραμάνγκου, το οποίο υποβάλλει με τη μυστηριώδη ατμόσφαιρά του κι αιφνιδιάζει με το απρόσμενο και ανορθολογικό φινάλε του. Πρόκειται για μια –βγαλμένη από το σύμπαν του Λιντς και του Μπουνιουέλ– εφιαλτική κατάβαση στο ανθρώπινο υποσυνείδητο κι ένα συναρπαστικό υπαρξιακό θρίλερ που τολμά να περιπλανηθεί μακριά από τη χολιγουντιανή πεπατημένη.

Η εικόνα ενός τυλιγμένου σε μια κίτρινη αχλή Τορόντο. Εκείνη μιας γυμνής εγκύου που μας κοιτάζει. Ύστερα η αμφίσημη, αλλά απόλυτα επεξηγηματική για τα όσα ακολουθήσουν φράση από τον «Άνθρωπο αντίγραφο» του Πορτογάλου νομπελίστα Ζοζέ Σαραμάνγκου: «Το χάος είναι τάξη που δεν έχουμε ακόμη αποκρυπτογραφήσει». Και στη συνέχεια μια βουβή σεκάνς στην οποία μερικοί άντρες, κλεισμένοι σε ένα απομονωμένο δωμάτιο, παρακολουθούν μια γυμνή γυναίκα να αυτο-ικανοποιείται και μια άλλη, η οποία φορά μόνο τα ψηλοτάκουνα της, να πατά αργά και τελετουργικά μια αράχνη.

«Τα πάντα αφορούν τον έλεγχο. Κάθε δικτατορία

έχει μία και μοναδική εμμονή και αυτή αφορά τον έλεγχο». Η διάλεξη του καθηγητή Ιστορίας Άνταμ Μπελ μας επαναφέρει στην καθημερινότητα, η οποία για τον ίδιο και τη σύντροφό του Μέρι εξελίσσεται με μια προβλέψιμη μονοτονία. Μέχρι τη στιγμή που εκείνος, παρακολουθώντας μια ταινία στο laptop, εντοπίζει έναν ηθοποιό που του μοιάζει εξαιρετικά. Πρόκειται για τον επίσης κάτοικο Τorónto Ντάνιελ Σεντ Κλερ, τον οποίο αποφασίζει να συναντήσει διά ζώσης, κίνηση που θα αλλάξει απρόβλεπτα τόσο τη δική του ζωή όσο κι εκείνη του σωσία του.

Κρατώντας την κεντρική ιδέα και την αρχή της πλοκής από το μυθιστόρημα του Σαραμάγκου, ο σεναριογράφος Χαβιέρ Γκουγιόν περιγράφει εξίσου αφαιρετικά την κρίση ταυτότητας ενός συνηθισμένου ανθρώπου και τον καφκικό τρόπο με τον οποίο η αναζήτησή της μετατρέπεται σε εφιάλτη. Και αν στο βιβλίο η αλληγορική διάσταση είναι πιο κοινωνική, εδώ γίνεται φανερά ψυχαναλυτική, δίνοντας την ευκαιρία στον δεξιότεχνη όσο και αφηγηματικά οικονομό Ντενίς Βιλνέβ («Μέσα Από τις Φλόγες», «Prisoners») να στήσει μια ατμοσφαιρικά υποβλητική και βαθιά, υπαρκτά απειλητική κατάβαση στην (εσωτερική) κόλαση, εκεί όπου παραμονεύει ο σωσίας που ζηλεύουμε και φοβόμαστε, λατρεύουμε και μισούμε – ο αληθινός μας εαυτός.

Θαρρείς βγαλμένος από τον κόσμο του Λιντς και του Μπουνιουέλ, ο «Άνθρωπος Αντίγραφο» γεννά πιεστικές κι επώδυνες ερωτήσεις, κρύβοντας τις απαντήσεις σε σύμβολα, θραύσματα εικόνων και σκόρπιες ιδέες. Ακριβώς όπως το ανθρώπινο υποσυνείδητο, μετατρέπει σε όνειρο την απειλητική συνειδητή πραγματικότητα και ζητά τον έλεγχο (όπως κάθε δικτατορία), μεταμορφώνει το άλλο φύλο σε αράχνη (η μεγαλύτερη εμφανίζεται αμέσως μετά τη συνάντησή με τη μητέρα) και ξαναζεί την «αλήθεια» προσπαθώντας να την αλλάξει (καταλήγοντας «την πρώτη φορά σαν τραγωδία και τη δεύτερη σαν φάρσα»). Το αψιφωδιαστικό, σουρεαλιστικό φινάλε-σπαζο-κεφαλιά ολοκληρώνει (σαν φάρσα, εξ ου και το πικρό χαμόγελο) αυτό το τολμηρό υπαρξιακό θρίλερ με πρωτότυπο τρόπο, αναγκάζει τον σκεπτόμενο θεατή να επιστρέψει για επιπλέον μία θέαση και πιστοποιεί την κλάση του Βιλνέβ ως **σπουδαίου σύγχρονου auteur** (οι συγγένειες της ταινίας με το «Prisoners» είναι πολύ περισσότερες απ' όσες φαίνονται με την πρώτη ματιά).

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΤΣΗΣ

Σα να επιδίωκε να ταιριάξει με το θέμα της ταινίας του Ο Άνθρωπος Αντίγραφο, ο Καναδός Ντενί Βιλνέβ γύρισε μέσα σε μια χρονιά, όχι ένα, αλλά δυο αγγλόφωνα φιλμ, αμφότερα με πρωταγωνιστή τον Τζέικ Τζιλνχάλ. Αφού νωρίτερα στη σεζόν, είδαμε το παραστατικότερο, γραμμικότερο και πιό κατανοητό από τα δυο, το έξοχο θρίλερ αγωνίας Prisoners, σειρά έχει το θρίλερ μυστηρίου Enemy, με πρωταγωνιστές δύο πανομοιότυπους άνδρες, τον καθηγητή Ιστορίας Άνταμ και τον τριτοκλασάτο ηθοποιό Άντονι. Ο Βιλνέβ διατήρησε τη δομή του στόρι από την πηγή που τον ενέπνευσε, το "Homem Duplicado" του Πορτογάλου νομπελίστα Ζοζέ Σαραμάνγκου, μεταφέροντας τη δράση σε μια μεγαλούπολη του Καναδά.

Ο συνεσταλμένος και κουρασμένος Άνταμ διδάσκει

Έγελο και ξεκινάει επισημαίνοντας στους μαθητές του τη σημασία της επανάληψης των σημαντικών γεγονότων, μένει σε ένα διαμέρισμα και βλέπει σχετικά συχνά την φίλη του, κάνει σεξ χωρίς πολλές κουβέντες και μοιρασμένο συναίσθημα, και επαναλαμβάνει την καθημερινότητά του, ώσπου περίπου τυχαία (μετά από μια ασυνείδητη κουβεντούλα με έναν άνδρα περί σινεμά) νοικιάζει ένα DVD και το μάτι του πέφτει σε κάποιον που του μοιάζει σαν μια σταγόνα νερό. Ψάχνει, ρωτάει και βρίσκει τον ηθοποιό που λέγεται Άντονι, και, μετά τους πρώτους, αμήχανους, αναγνωριστικούς γύρους, οι συναντήσεις τους έχουν απρόβλεπτες συνέπειες και για τους δυο τους, καθώς εμπλέκονται η φίλη του Άνταμ και η έγκυος σύζυγος του Άντονι σε μια διαφορετικής υφής ανταλλαγή. Ο ένας ξέρεει να παίζει ρόλους, και θεωρεί πως βρήκε τον καλύτερο μιας άχαρης και πενιχρής καριέρας, και ο άλλος, ο ατελής Αδάμ, ενεργεί σαν ένα πρωτότυπο που βλέπει το αντίγραφό του να τολμά στα σημεία που εκείνος δειλιάζει. Οι δικαιολογίες δεν απασχολούν τον Ντενί Βιλνέβ, και οι ερμηνείες παραμένουν ορθάνοιχτες. Το τι συμβαίνει πραγματικά, είναι κυριολεκτικά απορίας άξιον. Σαν ένα was ist das από άλλον πλανήτη.

Οι «βιβλιοστάτες» της ταινίας είναι μια εισαγωγική σεκάνς σεξουαλικής ιεροτελεστίας, σαν μυστηριακό όργιο σε εξέλιξη, με πρωταγωνίστριες γυναίκες που τις παρακολουθούν άνδρες, ανάμεσα τους και ένας από τους δύο όμοιους (με επικρατέστερο αυτόν που θα καταλάβετε στη συνέχεια, λόγω μιας σημαντικής λεπτομέρειας που δηλώνεται) και ένα απότομο, απόκοσμο φινάλε, που ξεπετάγεται από το πουθενά και θα σας αφήσει εμβρόντητους, χωρίς περιθώριο αντίδρασης. Ενδιαμέσως, η ταινία αναπτύσσεται αργά και μαεστρικά, με κίτρινες αποχρώσεις που διαχέονται σαν ιός πάνω από την πόλη και μουσικά ξεσπάσματα, ενισχυτικά της συνολικά παράδοξης αίσθησης. Ανάλογα με το πώς το βλέπετε, το Enemy είναι μια υπαρξιακή σπαζοκεφαλιά πάνω στο αιώνιο θέμα του σωσία και του φόβου του Άλλου, ή ένα μεταφυσικό, ή υπερφυσικό αν θέλετε, αφαιρετικό δράμα- ένα ψυχολογικό θρίλερ που ποντάρει στο περίεργο για να σοκάρει και να προβληματίσει τους επιρρεπείς στις σπαζοκεφαλίες. Προσωπικά, κόλλησα με τον υπνωτικό ρυθμό, όσο κράτησε και με το που «ξύπνησα», δε μπόρεσα στον κόπο να επενδύσω διανοητικά στην αοριστολογία του σεναρίου, καθώς δεν διαθέτει την παθιασμένη απελπισία του Δεσμώτη του Ιλίγγου, ή την εφιαλτική ένταση της Lynchian λογικής.

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΤΕΝΙΣ ΒΙΛΝΕΒ

Γεννήθηκε στο Quebec του Καναδά το 1967. Σπούδασε Σινεμά στο "Πανεπιστήμιο του Quebec" στο Μοντρεάλ.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Story of Your Life 2016, Sicario 2015, O anthropos antigrafo 2013, Prisoners 2013, Etude empirique sur l'influence du son sur la persistance rétinienne 2011, Μέσα από τις φλόγες 2010, Polytechnique 2009, Next Floor 2008, 120 Seconds to Get Elected 2006, Maelström 2000, Un 32 août sur terre 1998, Cosmos 1996, REW-FFWD 1994, La course destination monde 1988.